

СЪДЪРЖАТЕЛЕН ФИНАЛ

Традиционното изпълнение на Деветата симфония от Бетховен изразява не само хуманните идеи на фестивала. Това е последната и най-сериозна задача в ежегодните „Мартенски музикални дни“ и от успешното ѝ решаване зависи до голяма степен общата им оценка.

Не са много интерпретациите, извили се до възможните философски обобщения на Бетховеновия шедевър и оставили ярки следи в историята на фестивала. Затова успехът на Симфоничния оркестър на Българската телевизия и радио и Хора на Букурещкото радио и телевизия, под диригентството на н. а. Васил Стефанов, е особено ценен. Той със **вписва** като достоен завършек на Дните, характерни тая година с високото си и равномерно художествено-професионално равнище.

Знаем, че Деветата симфония на Бетховен е обобщение на целия му жизнен и творчески път, че тя е най-високият връх в класическия симфонизъм. Но погрешно е да виждаме в нея само величавата грандиозност на финала, с въвеждането на хора и с прочутата „Ода на радостта“. В първите три части се оглежда възможната противоречива природа на гения, изразил по най-дълбок и синтезиран начин своите философски идеи. А най-важната от тях е, че до щастието се достига чрез борба, че волята е моющият лост на човешкото съществуване.

Най-силно е изразен борческия патос на Бетховеновата музика в първата, сурово драматична част. По той не заглъхва и в мощната раздвоена женост на „скерцото“, и едва в третата част, „Аданте молто гантабиле“ намира известно успокоение. Но това успокоение е пролог към импозантния финал, където човешкият глас се слива с оркестъра в една кульминация. Би било пресилено да твърдим, че диригент, оркестър и хор постигнаха философските мащабни на произведението, че то разтвори слушателите с някакъв изключителен драматургичен прочит и художествена реализация. Васил Стефанов проведе симфонията в един повече епично-повествователен, отколкото драматично-конфликтен план. Верните темпа и общо взето енергичното изграждане му позволиха да очертае рельефността на музикалните образи, да постигне характерната за всяка част атмосфера. Но все пак диригент и оркестър останали дълбоко на острата Бетховенова конфликтност — първа част и „скерцото“ прозвучаха някак спокойно и уравновесено, без титаничните възблещи на мощ, без тънките лирически състояния. . . Най-убедителна бе третата част, в която темата, подхваната от вторите цигулки и виоли, се пренесе в дървените духови инструменти с благородна величавост (интересен бе и контрастът между вариациите на

първите цигулки и властно призивните тромпети). Изразително прозвучаха и речитативите към последната част, макар че по-експресивната изразност (особено в чели и баси) не би била излишна. . . Все пак, тук се подлича неспокойният диалог между ниския црайф и духовите инструменти, който логично отведе към просветляващото въстание на солиста-бас и хора. Оттук нататък симфонията навлезе в монументалните си мащабни, при едно чудесно редуване на хорова и оркестрова партии (оркестровата и хорвата „фуги“, забавените хорални логзоди). . .

Оркестър и хор бяха в добър звуков и драматургичен баланс и в органично взаимно действие със солистичния квартет. Особено впечателение направиха дървените инструменти и високият црайф в оркестъра, както и хорът, с бляс городната си звучност, майсторски црихи и художестве на изразителност.

Между солистите се откри басът Помпей Хървциану. На високо професионално равнище бяха и солистичният квартет, Санда Шандру — сопран, Адина Юрашку — алт, Флорин Диаконешку — тенор.

Финалните тонове на „Ода на радостта“ и устремната „ода“ на оркестъра прозвучаха с възмущава призивност и оптимизъм, в дихо на цялостната фестивална атмосфера.

Никола БОЗДЖАНОВ